

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska (spr.) SSO del. Barbara Baran
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **G. P.**

przeciwko **A. D. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 września 2014 r. sygn. akt IX GC 206/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

„I. zasądza od pozwanego A. D. (1) na rzecz powódki G. P. kwotę 101 832,31zł (sto jeden tysięcy osiemset trzydzieści dwa złote trzydzieści jeden groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2013r., a w pozostałej części powództwo oddala,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8 692zł (osiem tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt dwa złote) tytułem kosztów procesu”;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2 700zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 lutego 2015 r.

Powódka G. P., jako współnik spółki cywilnej, domagała się zasądzenia od pozwanego A. D. (1), drugiego współnika, kwoty 101.832,31 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2009r., tytułem zwrotu połowy wspólnego długu współników, stanowiącego zaległy czynsz, zapłacony przez powódkę wynajmującemu poprzez potrącenie z wierzytelnością osobistą powódki.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany współnik wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut przedawnienia wierzytelności.

Wyrokiem z dnia 16 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 101.832,31 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2009 r. i kosztami procesu w kwocie 12.000zł.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne:

Strony jako współnicy spółki cywilnej (...) wynajmowały lokal użytkowy. W dniu 1 czerwca 2009r. współników obciążała wobec wynajmującego zaległość czynszowa w wysokości 203.664,63 zł. W 2003r. powódka, poza stosunkiem spółki łączącym ją z pozwanym, przekazała wynajmującemu 300.000 zł w celu wspólnej inwestycji w nieruchomości. Z tytułu rozliczenia tej umowy powódka uzgodniła z wynajmującym zapłatę 600.000 zł. W sprawie wykonania tej ugody powódka i wynajmujący prowadzili negocjacje, w trakcie których wynajmujący zapłacił 300.000 zł i mailem z 24 czerwca 2009r. zaproponował niezwłoczną zapłatę 40.000 zł wyjaśniając, iż suma ta stanowi różnicę pozostałych do zapłaty 300.000 zł pomniejszonych o długi spółki cywilnej (...) w wysokości 260.000 zł. Wynajmujący deklarował także zapłatę 130.000 zł, tj. połowy z długu A., po sprzedaży budynku. Wynajmujący zapłacił 40.000 zł powódce, która podtrzymywała żądanie zapłaty 260.000 zł. Wówczas wynajmujący pismem z 15 listopada 2010r. złożył oświadczenie o potrąceniu z wierzytelności powódki długu współników spółki cywilnej A. z tytułu czynszu w wysokości 203.664,63 zł i oświadczył wolę zapłaty pozostałej sumy 56.335,37 zł. Wynajmujący odwołał się do oświadczenia o potrąceniu złożonego wg niego w mailu z 24 czerwca 2009r. co do sumy 260.000 zł, co było omyłką, gdyż po ponownym obliczeniu zadłużenie A. w dniu 1 czerwca 2009r. wynosiło 203.664,63 zł. W listopadzie 2011r. powódka pozwała wynajmującego o zapłatę 260.000 zł, a wynajmujący po wydaniu nakazu zapłaty tej sumy, zaskarżył nakaz co do 203.664,63 zł podnosząc zarzut potrącenia. Wyrokiem z 18 lutego 2013r. w sprawie IXGC79/12 Sąd Okręgowy w Krakowie uchylił nakaz w zaskarżonym zakresie i oddalił w tym zakresie powództwo, uznając skuteczność oświadczenia o potrąceniu z 15 listopada 2010r. (w uzasadnieniu sąd pominął mail z 24 czerwca 2009r.).

Według Sądu Okręgowego powyższy stan faktyczny był niesporny (art. 229 i 230 K.p.c.) i został potwierdzony dowodami z dokumentów. Sporne było, czy mail z 24 czerwca 2009r. zawiera oświadczenie o potrąceniu (wg pozwanego), czy tylko propozycję rozliczenia niezaakceptowaną przez powódkę (wg powódki). Sąd Okręgowy nie uwzględnił wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z bliżej nieokreślonych dokumentów w sprawie IXGC 79/12, wskazując, że wniosek ten był spóźniony, bowiem od 5 maja 2014r., tj. od daty doręczenia mu odpisu odpowiedzi na sprzeciw, pozwany wiedział, iż wg powoda treść maila z 24 czerwca 2009r. nie zawiera oświadczenia o potrąceniu, i na podstawie art. 217 § 2 K.p.c. powinien na pierwsze posiedzenie wyznaczone na rozprawę w dniu 16 września 2014r. przygotować wnioski dowodowe na okoliczność, iż treść maila należy interpretować jako zawierającą oświadczenie o potrąceniu (sam wniosek na podstawie art. 207 § 3 zd.2 K.p.c. pozwany mógł złożyć nawet wcześniej). Ponadto obowiązkiem strony jest wskazanie, w jaki sposób dokumenty ze sprawy IXGC 79/12 mogą wpłynąć na interpretację maila. Pozwany tego nie uczynił, a ponadto pełnomocnik pozwanego e niniejszej sprawie reprezentował wynajmującego w sprawie IX GC 79/12, zatem znał dokumenty z tej sprawy i niepowołanie się na konkretne dokumenty i ich treść w ustnym wniosku dowodowym na posiedzeniu 16 września 2014r. wskazuje na cel przedłużenia postępowania (wskazuje to także na prawdziwość tezy powoda, iż wynajmujący działał w zмовie z pozwanym nie informując powoda o narastającym zadłużeniu z tytułu czynszu w celu wykorzystania zadłużenia do pomniejszenia zadłużenia wynajmującego z tytułu rozliczenia inwestycji w nieruchomości). Zgłaszając zastrzeżenie co do pominięcia dowodów pozwany wymienił numery załączników do pism w sprawie IX GC 79/12, lecz nie wskazał jakie dokumenty stanowią te załączniki. Z tych względów Sąd na podstawie art. 217 § 2 i 3 K.p.c. pominął dowód z nieokreślonych dokumentów ze sprawy IXGC79/12 i dokonał interpretacji maila w oparciu o fakty (niesporne)

ujawnione przez strony w niniejszej sprawie, o czym poinformował strony poprzez udzieleniu głosu na mowy końcowe, co oznaczało oddalenie pozostałych wniosków dowodowych.

Sąd Okręgowy uznał, że email z 24 czerwca 2009r. nie zawiera oświadczenia o potrąceniu, lecz jedynie propozycję rozliczenia obejmującą potrącenie sumy 260.000 zł. Z treści maila wynika, że wynajmujący proponuje niezwłoczną zapłatę 40.000 zł stanowiącą różnicę długu 300.000 zł wynajmującego wobec powoda i zadłużenia czynszowego A. w wysokości 260.000 zł. Wynajmujący proponuje powodowi także późniejszą zapłatę połowy z potrąconej sumy, tj. 130.000 zł. Zatem nawet w razie akceptacji przez powódkę propozycji wynajmującego doszłoby do umownego potrącenia tylko sumy 130.000 zł, co zapewne wiązałoby się ze zrzeczeniem się przez wynajmującego prawa do dochodzenia drugiej połowy długu A. od powódki. Jednakże powódka nie zaakceptowała tej propozycji i do potrącenia doszło dopiero pismem z 15 listopada 2010r. Sąd pierwszej instancji wskazał, że oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną w stosunku między wzajemnymi wierzycielem i dłużnikiem, tj. powodem i wynajmującym. Jednakże chwilą zapłaty w rozumieniu art. 376 § 1 k.c. wspólnego długu dłużników solidarnych przez jednego z dłużników, jest chwila dokonania potrącenia, tj. dojścia do powoda oświadczenia wynajmującego z 15 listopada 2010r. Ta chwila nie została ustalona, lecz nie mogła ona nastąpić przed 15 listopada 2010r. (pозwany nie zarzucał, aby oświadczenie wynajmującego zostało opatrzone fikcyjną datą). Zatem określone w art. 376 § 1 k.c. roszczenie regresowe powodowego współnika wobec pozwanego współnika powstało najwcześniej 15 listopada 2010r. i w chwili wniesienia pozwu (13 września 2013r.) nie było przedawnione.

Sąd Okręgowy uznał, że na podstawie art. 376 § 1 k.c. oraz § 4 i 9 umowy spółki, powódce przysługuje od pozwanego połowa sumy zapłaconej wynajmującemu, tj. suma zasądzona niniejszym wyrokiem. Wg oświadczenia wynajmującego o potrąceniu zobowiązanie stron niniejszego procesu z tytułu czynszu wygasło 1 czerwca 2009r. Powódce nie przysługują od wynajmującego odsetki od sumy 203.664,63 zł za okres po 1 czerwca 2009r. i wynajmującemu nie przysługują odsetki od współników A. za okres po 1 czerwca 2009r. Skoro w stosunku spółki powódkę obciążał obowiązek zapłaty wynajmującemu tylko połowy tej sumy, to chociaż zobowiązanie pozwanego do zwrotu powódce połowy czynszu powstało dopiero 15 listopada 2010r., to powinien powodowi zapłacić odsetki od 1 czerwca 2009r. Powód płacąc 15 listopada 2010r. sumę 101.832,31 zł za pozwanego zwolnił go wobec wynajmującego ze skutkiem od 1 czerwca 2009r. i sam utracił prawo do odsetek od swojej wierzytelności z tytułu rozliczeń z wynajmującym za okres po 1 czerwca 2009r.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. uwzględniając, że powódce przysługuje zwrot opłaty 5.092 zł oraz kosztów zastępstwa w wysokości 7.200 zł (podwójna stawka minimalna), tj. po zaokrągleniu w dół 12.000 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany A. D. (2), zaskarżając go w całości. Wyrokowi temu pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik postępowania, a to:

1. art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału wyrażającego się w pominięciu w rozważaniach i nie wyciągnięciu żadnych wniosków z:

1.1. niezaprzeczonej przez Powódkę okoliczności, że w dniu 14 lipca 2009 roku otrzymała ona od M. P. kwotę 40.000,00 PLN, która to kwota została wskazana jako wynik potrącenia należności w wiadomości e-mail z dnia 24 czerwca 2009 roku;

1.2. treści pisma M. P. z dnia 15 listopada 2010 roku, w którym powołano się na fakt potrącenia w dniu 24 czerwca 2009 roku.

2. art. 207 § 6 k.p.c. i 217 § 2 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodu z potwierdzeń odbioru przez Powódkę kwot od M. P. oraz wiadomości e-mail z dnia 2 lutego 2009 roku, objętych wnioskiem dowodowym zgłoszonym przez Powódkę w piśmie z dnia 14 kwietnia 2014 roku s. 5, a popartego

przez Pozwanego na rozprawie w dniu 16 września 2014 roku, pomimo, że wniosek ten nie prowadził do przedłużenia postępowania;

3. art. 109 § 2 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu Wyroku przyczyn, dla których Sąd Okręgowy zasądził na rzecz Powódki koszty zastępstwa w wysokości podwójnej stawki minimalnej, w sytuacji gdy sprawa nie łączyła się z odbiegającym od przeciętnego nakładem pracy pełnomocnika;

Pozwany zarzucił także naruszenie prawa materialnego, a to art. 376 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że roszczenie regresowe nie jest roszczeniem bezterminowym, a w konsekwencji błędne niezastosowanie przepisu art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 i 467 k.c. wyrażające się w zasądzeniu odsetek za opóźnienie za okres, w którym opóźnienie nie mogło nastąpić.

Nadto pozwany wnosił o rozpoznanie, na zasadzie art. 380 k.p.c., niepodlegającego zaskarżeniu, a wydanego na rozprawie w dniu 16 września 2014 roku postanowienia Sądu o oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z potwierdzeń odbioru przez Powódkę kwot od M. P. oraz wiadomości e-mail z dnia 2 lutego 2009 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wnosił o zmianę zaskarżanego wyroku w ten sposób, że Sąd: oddali powództwo w całości; zasądzi od powódki na rzecz pozwanego zwrot kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest tylko częściowo uzasadniona.

Przede wszystkim nieuzasadniony jest zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. i 217 § 2 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodu z potwierdzeń odbioru przez powódkę kwot od M. P. oraz wiadomości e-mail z dnia 2 lutego 2009 roku, objętych wnioskiem dowodowym zgłoszonym przez powódkę w piśmie z dnia 14 kwietnia 2014 roku s. 5, a popartego przez pozwanego na rozprawie w dniu 16 września 2014 roku, pomimo, że wniosek ten nie prowadził do przedłużenia postępowania. W szczególności należy zauważyć, że wniosek dowodowy nie został sformułowany w takiej postaci i formie, jak to przedstawiono w ramach ww. zarzutu. Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty, w którym podniósł zarzut przedawnienia, powołał się tylko na dowód z treści e-maila z dnia 24 czerwca 2009 r. od W. B. do powódki oraz pism wymienianych przez strony we wrześniu i październiku 2013 r., które to dowody zostały załączone do sprzeciwu. (karta 137-140). Równocześnie pozwany sprzeciwił się dopuszczeniu wnioskowanego przez powódkę dowodu z akt sprawy IX GC 79/12, słusznie kwestionując prawną dopuszczalność takiego wniosku. Natomiast na rozprawie w dniu 16 września 2014 r. pozwany przychylił się do wniosku powódki o dopuszczenie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy IX GC 79/12, a wymienionych w odpowiedzi powódki na sprzeciw pozwanego (karta 166; 00:09:04). Jednakże należy zwrócić uwagę, iż zawarty w wymienionym piśmie wniosek powódki także nie został w sposób prawidłowo sformułowany, obejmuje bowiem jedynie pisma procesowe składane przez strony procesu w sprawie IX GC79/12. W dalszym ciągu nie zostały natomiast sprecyzowane dokumenty, o dopuszczenie których powódka wnioskowała. Za takie sprecyzowanie nie można uznać wskazania pisma i określenia „z załącznikami”, nie wiadomo bowiem o które załączniki chodzi (nie wiadomo nawet czy są to dokumenty czy inne środki dowodowe). Równie dobrze strona mogłaby wnieść o dopuszczenie dowodów z wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach danej sprawy, czego nie można uznać za prawidłowe.

Przepis art. 232 k.p.c. stanowi, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Postępowanie cywilne nie przewiduje możliwości dopuszczania dowodu z „akt sprawy”, bowiem strona, powołująca dowód, winna wskazać, które fakty w innym postępowaniu - ze wskazaniem kart akt tego postępowania - uzasadniają wskazaną przez nią tezę dowodową. Sąd może zatem oprzeć się wyjątkowo nie na całych aktach sprawy, lecz na konkretnych dowodach przeprowadzonych przez sąd w innej sprawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie wyłącza się możliwości zaliczenia w poczet materiału dowodowego sprawy dowodów zgromadzonych

w innej sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., I CKN 42/96, OSNC 1997 nr 5, poz. 62), co nie narusza zasady bezpośredniości, o ile strony mają możliwość ustosunkowania się do ich treści i zgłoszenia stosownych wniosków (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2006 r., I UK 213/05 oraz z dnia 10 listopada 1966 r., II PK 269/66, NP 1967, nr 6). W wyroku z dnia 27 lutego 1997 r., III CKN 1/97 (LEX nr 1228306) Sąd Najwyższy podkreślił, że przeprowadzenie dowodu z akt innej sprawy polega na ujawnieniu treści poszczególnych dokumentów - mających stanowić podstawę ustaleń w sprawie cywilnej - w taki sposób, aby strony mogły ustosunkować się do treści każdego z tych dokumentów i zgłosić stosowne wnioski. Aby jednak mogło do tego dojść, strona obowiązana jest w swoim wniosku dowodowym dokładnie oznaczyć ten dokument, zgodnie z wymogiem art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Należy ponadto przyjąć, że w świetle art. 217 § 2 k.p.c. wniosek dowodowy powinien zawierać tezę i nie może ograniczać się do wskazania samego dowodu, który ma być przeprowadzony. Strona pozwana nie tylko nie sprecyzowała, o jakie dokumenty znajdujące się w aktach sprawy IX GC 79/12 chodzi, ale także nie wskazała na jaką okoliczność dowody te miałyby zostać przeprowadzone. Jeśli miałyby to być ta sama teza, co we wniosku powódki zawartym w odpowiedzi na sprzeciw (karta 158), to należy zwrócić uwagę, iż powódka wniosowała dowody na okoliczność: „pozostawiania przez powódkę i pozwanego w spółce cywilnej i prowadzenia działalności gospodarczej; wy najmowania wspólnie przez powódkę i pozwanego jako współników spółki cywilnej lokalu przy ul. (...) w K. na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej; złożenia oświadczenia o potrąceniu wierzytelności (...) S.C. przez spółkę (...) pismem z dnia 18 listopada 2010 r.; kwestionowania przez powódkę zasadności potrącenia.” Wszystkie te okoliczności zostały przez Sąd pierwszej instancji przyjęte zgodnie z wnioskiem powódki (z wyjątkiem dwóch ostatnich były bezsporne), zatem przeprowadzanie tych dowodów na wniosek powódki było zbędne, nawet jeśli wniosek został prawidłowo sformułowany.

Reasumując, Sąd Apelacyjny nie stwierdził, by doszło do zarzucanych przez skarżącego uchybień procesowych. Nietrafny jest bowiem także zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Okręgowy poczynił bowiem prawidłowe ustalenia faktyczne, wyrażając oceny, które nie pozostają w sprzeczności z zasadami logiki rozumowania czy doświadczenia życiowego i nie wykazują błędów natury faktycznej. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena dowodów nie nasuwa zastrzeżeń gdyż nie wykracza poza uprawnienia wynikające z przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślić należy, iż dla skuteczności zarzutu dokonania błędnych ustaleń faktycznych będących wynikiem oceny dowodów, konieczne jest wskazanie przyczyn, dla których ta ocena dowodów nie spełnia kryteriów określonych w ustawie. Sąd drugiej instancji może bowiem zakwestionować dokonaną ocenę materiału dowodowego sprawy jedynie wtedy, gdy jest ona nielogiczna i sprzeczna z pozostałym w sprawie materiałem dowodowym. Apelacja pozwanego powyższych kryteriów nie spełnia. W szczególności argumenty skarżącego nie podważają ustalenia Sądu pierwszej instancji, opartego na ocenie emaila z dnia 24 czerwca 2009 r. pochodzącego od W. B. a skierowanego do powódki (karta 143), iż nie zawiera on oświadczenia o potrąceniu, a do potrącenia doszło w piśmie z dnia 15 listopada 2010 r. (karta 18-19). Powódka nie przeczyła, że prowadziła korespondencję z przedstawicielem spółki (...), w stosunku do której kierowała roszczeniami. Przedmiotowy email jest tylko jednym z wielu wymienionych między nimi. Z jego treści wynika, że strony tej korespondencji spierały się co do sposobu rozliczenia wzajemnych roszczeń, a obejmuje on tylko propozycję, na co wskazują nie tylko słowa „proponuję” ale i odwołanie się do ewentualnej sprzedaży budynku i dalszych rozliczeń. Okoliczność, że propozycja ta nie doprowadziła do ostatecznego porozumienia ani też to, że jedna ze stron, Medycyna Praktyczna, wcieliła tę propozycję w życie przekazując powódce kwotę 40.000 zł, nie może mieć wpływu na przedstawioną ocenę. Należy zwrócić uwagę, że w sprawie IX GC79/12 Medycyna Praktyczna kwestionując skierowane przeciwko niej roszczenie powódki, powoływała się właśnie na oświadczenie o potrąceniu zawarte w piśmie z dnia 15 listopada 2010 roku, a nie na oświadczenie z dnia 24 czerwca 2009 r., co wynika wprost z treści uzasadnienia wyroku wydanego w wymienionej sprawie (karta 74-88). Gdyby rzeczywiście złożyła oświadczenie o potrąceniu w emailu z dnia 24 czerwca 2009 r., to niewątpliwie powołałaby się na tę datę.

W myśl art. 499 k.c. oświadczenie woli składane drugiej stronie przez potrącającego jest tzw. oświadczeniem prawo kształtującym, dlatego też do wywołania skutku potrącenia konieczne jest skonkretyzowanie w oświadczeniu wierzytelności potrącającego poprzez określenie cyfrowo wysokości swojej wierzytelności albo przynajmniej wskazanie przesłanek ustalenia tej wysokości. Nie jest bowiem możliwe potrącenie wierzytelności bez jej

dostatecznego zindywidualizowania (wyrok SN z dnia 30 maja 1968 r., II PR 202/68, LEX nr 6353; wyrok SN z dnia 27 sierpnia 1970 r., II CR 377/70, LEX nr 6781; wyrok SN z dnia 28 października 1999 r., II CKN 551/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 89; wyrok SN z dnia 6 października 2006 r., V CSK 198/06, LEX nr 327893). W orzecznictwie wskazuje się także, że składający oświadczenie powinien w jednoznaczny sposób wyrazić wolę potrącenia (wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2000 r., III CKN 720/98, LEX nr 51368). Wprowadzenie oświadczenia o potrąceniu może być złożone w każdy sposób (także w postaci elektronicznej), ale musi w dostatecznym stopniu ujawniać jego treść i wolę dokonania potrącenia (art. 60 k.c.). (wyrok SN z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 181/03, LEX nr 163977; wyrok SN z dnia 20 października 2004 r., I CK 204/04, OSNC 2005, nr 10, poz. 76; wyrok z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, LEX nr 1318346). Z uwagi na doniosłość skutków potrącenia, w zasadzie wyklucza się natomiast możliwość dorozumianego złożenia oświadczenia o potrąceniu. Nawet jednak przyjmując taką formę złożenia oświadczenia za dopuszczalną, należy przy jego wykładni stosować metodę obiektywną, a więc uwzględniającą punkt widzenia (zdolność percepcyjną) odbiorcy tego oświadczenia (por. K. Zawada (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2013, s. 113). Przedstawione wyżej okoliczności związane zarówno z treścią emaila z 24 czerwca 2009 r., jak i z relacjami pomiędzy powódką a M. P., związanymi z rozliczeniami, w tym sporem sądowym w sprawie IX GC 79/12, przemawiają za akceptacją stanowiska Sądu Okręgowego co do daty dokonania potrącenia, a mianowicie że doszło do niego w listopadzie 2010 r. a nie w czerwcu 2009 r.

Nieprawidłowo natomiast Sąd pierwszej instancji ustalił opóźnienie pozwanego w spełnieniu swojego zobowiązania względem powódki, a rozważania Sądu w tym zakresie wskazują na, jak się wydaje, niezrozumienie charakteru tego świadczenia ubocznego w stosunku do należności głównej. Należy zwrócić uwagę, że odsetki są wynagrodzeniem za korzystanie z cudzych pieniędzy lub rzeczy zamiennych bądź rekompensatą za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej. Odsetki za opóźnienie są należne za okres rozpoczynający się w terminie wymagalności. Wymagalność jest bowiem stanem, w którym wierzyciel uzyskuje możliwość żądania zaspokojenia, a dłużnik zostaje obciążony obowiązkiem spełnienia świadczenia.

Przepis art. 455 k.c. wyróżnia zobowiązania terminowe i bezterminowe. Przez pojęcie zobowiązań terminowych rozumiemy zobowiązania, których termin wykonania wynika z treści zobowiązania. Najczęściej źródłem wskazania takiego terminu jest czynność prawna, a przede wszystkim umowa. Natomiast w przypadku świadczeń bezterminowych dłużnik winien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela do wykonania. W sytuacji gdy nie da się ustalić terminu spełnienia świadczenia przez dłużnika, przyjęć trzeba, że zobowiązanie ma charakter bezterminowy. W takiej sytuacji dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela do wykonania.

W niniejszej sprawie przedmiotem roszczenia powódki było roszczenie regresowe wynikające ze stosunku wewnętrznego między stronami, jakim był stosunek spółki. W myśl art. 376 § 1 k.c. roszczenie regresowe powstaje z chwilą spełnienia świadczenia na rzecz wierzyciela (tak wyrok SN z dnia 12 lipca 1968 r., I CR 265/68, OSNCP 1969, nr 7–8, poz. 138), co wyklucza możliwość dochodzenia od współdłużników przyszłych roszczeń regresowych (tak wyrok SN z dnia 17 marca 1970 r., II PR 659/68, OSNCP 1970, nr 12, poz. 231), i to nawet w sytuacji, gdy wysoce prawdopodobne jest, wobec którego z dłużników wierzyciel zażąda spełnienia świadczenia. Również w takim przypadku podstawą dochodzenia regresu musi być fakt uprzedniego zaspokojenia wierzyciela.

Skoro według ustaleń Sądu Okręgowego, do spełnienia świadczenia przez powódkę na rzecz wynajmującego doszło na skutek potrącenia dokonanego w dniu 15 listopada 2010 r., to jej roszczenie regresowe w stosunku do pozwanego nie mogło powstać przed tą datą. W tej sytuacji przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że pozwany powinien zapłacić powódce odsetki za opóźnienie w zapłacie roszczenia za okres przed datą jego powstania, jest niezrozumiałe.

Z umowy spółki cywilnej nie wynika sposób rozliczeń między stronami w przypadku spełnienia świadczenia na rzecz wierzyciela przez jednego ze współników, zatem należy przyjąć, że zobowiązanie regresowe ma charakter bezterminowy. W takiej sytuacji dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela do wykonania. Powódka skierowała do pozwanego wezwanie do zapłaty z dnia 6 września 2013 r. z terminem

spełnienia świadczenia do trzech dni (karta 102), zatem z upływem tego terminu powstało opóźnienie pozwanego, od którego obowiązany jest zapłacić odsetki, zgodnie z art. 841 § 1 k.c.

Zasadne są także zarzuty pozwanego dotyczące kosztów procesu. Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania w kwocie 12.000 zł, podając w uzasadnieniu jako podstawę przepis art. 98 k.p.c. Na zasądzoną kwotę składała się opłata 5.092 zł oraz koszty zastępstwa w wysokości 7.200 zł jako podwójna stawka minimalna. Sąd nie uzasadnił wysokości zastosowanej stawki. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, przy czym podstawę zasądzenia tej opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-5 rozporządzenia. Ustawodawca określając wysokość stawek minimalnych wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników za poszczególne czynności lub za udział w postępowaniach rozważył i uwzględnił wszelkie okoliczności charakterystyczne dla danego typu spraw. Tym samym w stawkach minimalnych odzwierciedlona została swoista wycena koniecznego nakładu pracy pełnomocnika związana ze specyfiką określonego rodzaju postępowań. Jednocześnie ustawodawca pozostawił sądom orzekającym możliwość uwzględnienia nadzwyczajnych, szczególnych okoliczności, które pojawiając się w danej sprawie zwiększają nakład pracy niezbędnej do prawidłowej realizacji obowiązków profesjonalnego pomocnika procesowego. Jednokrotność stawki minimalnej jest nadto punktem wyjścia dla rozstrzygnięcia w tym przedmiocie i jak się podkreśla w orzecznictwie, wniosek o przyznanie wynagrodzenia wyższego uznany musi zostać za warunek konieczny takiego orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 5 września 2012 r. IV CZ 47/12, LEX nr 1227194). Ponadto zasądzając wynagrodzenie wyższe od minimalnego należy wskazać okoliczności uzasadniające takie rozstrzygnięcie, a związane z charakterem sprawy, zwiększonym nakładem pracy adwokata oraz wkładem jego pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i rozstrzygnięcia. Jeśli bowiem żadne nadzwyczajne okoliczności nie wystąpiły, a skala aktywności pełnomocnika pozostała na przeciętnym poziomie, to nie istnieją przesłanki do zasądzenia w sprawie wynagrodzenia wyższego od stawek minimalnych (postanowienie SN z dnia 24 października 2012 r., III CZ 57/12, LEX nr 1288673).

W niniejszej sprawie ani powódka nie złożyła uzasadnionego wniosku o uwzględnienie wynagrodzenia jej pełnomocnika z tytułu zwiększonego nakładu pracy, ani też Sąd pierwszej instancji takich uzasadniających okoliczności nie wskazał. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się ani ponadprzeciętnej trudności niniejszej sprawy ani też zwiększonego nakładu pracy pełnomocnika, zważywszy choćby tylko na rozstrzygnięcie sprawy na pierwszej rozprawie. Tym samym wynagrodzenie pełnomocnika powódki nie powinno przekraczać jednokrotnej stawki minimalnej określonej w § 6 pkt 6) ww. rozporządzenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok jak w sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c. a w pozostałej części apelację pozwanego oddalił jako nieuzasadnioną, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt 6) w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U nr 163 poz. 1348 z późn. zm.).